

חליבת פרות בעת חירום

יוסי מלול ואברהם הראל - משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

הפתרון שמוצע על ידי הצוות המקצועיים במועצת החלב, למקרה של פגיעה במכון החליבה, הוא יחידות חליבה ניידות שחולבות את הפרות בסככת הרביצה - וכולנו מתפללים שלא נזדקק לפתרון זה

החליבה ייפגע. אברהם הראל, מנהל איכות וקשרי יצרנים במאל"ה של מועצת החלב, ליווה את כל התהליך של בחירת החלופה להמשך חליבה במכון נפגע וגם הפעיל לבסוף את הפתרון הקיים: "הנושא נמצא על סדר היום במשך שנים רבות, נשקלו מגוון חלופות לטיפול בעניין ולבסוף הוחלט על מתן תשובה לתקופה קצרה עד שהמכון הנפגע יתוקן.

נבחנה האפשרות לפזר את הפרות בין רפתות אחרות וחלופה זו בעייתית בגלל שיקולים וטרינריים.

הניסיון שנצבר בכניסת הרפתות הרובוטיות מלמד, שקשה מאוד להכניס במהירות פרות למתקן חדש וזר, ולכן החלופה של בניית מכון חליבה מלא בעייתית. כמוכן, יש מורכבות בשיטת האחסון של מכון כזה לזמן ממושך והפעלה שלו בזמן קצר.

זו הסיבה שהוחלט להתמקד בפתרונות ניידים וגמישים שייתנו מענה ליום-יומיים ובהם חברות יפעלו לתיקון מהיר של הפגיעה."

הרעיון הוא לחלוב את הפרות במקום שבו הן נמצאות - ממש כמו לפני עשרות שנים, בטרם מכון החליבה מודרני. הפרות ייקשרו בעולים או יובלו לשביל החיסונים, ושם הן תיחלבה במכונות חליבה ניידות, ממש כמו שעושים לפרות חולות, או לאחר המלטה, או לפרות שאינן מסוגלות ללכת למכון.

מועצת החלב קיים, מזה שנים רבות, "צוות משברים" שתפקידו לחזות משברים פוטנציאליים בענף החלב ולהכין, מבעוד מועד, מגוון תשובות ראויות לטיפול במשבר. בראש הצוות עומדת ד"ר טובה אברך והנושא של מלחמה באחת הגזרות של מדינת ישראל הוא נושא מרכזי. כמעט בכל שנה יש תרגיל גדול של משבר אפשרי וכל המשתתפים מתבקשים לתת דעתם על המשמעותיות וגם על הפתרונות שלו.

"המטרה לחלוב את הפרות ולמנוע נזק פיזיולוגי לפרה, יותר מאשר להפיק חלב במתכונת המסחרית. הדגש הוא יותר על רווחת הפרה שעטינה התמלא והיא צריכה להתרוקן ממנו"

בתיק המיוחד שנכתב בהיערכות משק החלב בישראל לעת חירום ביטחונית, יש גם התייחסות לנושאי מזון לבעלי חיים, אספקת מים ובין היתר, גם נושא החליבה בשעת חירום.

כיצד רפת מבצעת את עבודת החליבה כאשר המכון נפגע באופן חלקי או מלא.

כיצד עוברים, באופן מהיר יחסית, לחליבה חליפית, במקרה האפשרי שמכון

אברהם בניסוי החליבה בוולקני עם שמאי, מנהל הרפת

מכונת חליבה ניידת נכנסת למכולת האחסון

מעבירים את החלב למכל הנגרר ומשם למכל הכללי

בכלים חקלאיים וגם ברכב קטן עם וו. כמוכך, יש משאבת חלב עם צנרת מתאימה וחיבורי חשמל שאפשר להעביר את החלב למכל הכללי במכון, בהנחה שהוא לא נפגע. יש גם חלופה של תרמוס חיצוני שיובא על ידי חברות ההובלה.

המועצה רכשה 10 יחידות חליבה כפולות שהן 20 אשכולות חליבה בסככה אחת או יותר, לחליבה קצרה, עם גמישות מרבית בהפעלת מערכות החליבה

חליבה של פרות במכון הנייד

חולבים את הפרות בכס האכילה

"המטרה לחלוב את הפרות ולמנוע נזק פיזיולוגי לפרה, יותר מאשר להפיק חלב במתכונת המסחרית. הדגש הוא יותר על רווחת הפרה שעטינה התמלא והיא צריכה להתרוקן ממנו."

המועצה רכשה 10 יחידות חליבה כפולות שהן 20 אשכולות חליבה והרעיון לפזר אותן בסככה אחת או יותר, לחליבה קצרה, עם גמישות מרבית בהפעלת מערכות החליבה. להשלמת המערך נרכשו גם שני מכלי חלב ניידים שאפשר לגרור אותם

רמפה של מכון חליבה נייד בגבעת חיים מאוחד

באם תיפגע גם מערכת החשמל קיים סיכום עם חברות הגנטוריום שהם יעמידו גנרטור חירום, בהתאם לצרכי המשק, בתוך שעות אחדות, והוא יהיה מקור החשמל שאליו יתחברו כל המערכות הקיימות.

"תרגלנו את החליבה במכון וולקני ולמדנו מהניסוי, שההפעלה של החליבה הניידת היא מורכבת למדי. יש צורך בגיוס כוח אדם נוסף - חלק מהעובדים נמצאים על האבוס ליד המכונה הניידת וחלק בפס האכילה שבו הפרות עומדות והם מרכיבים את האשכולות. יש מורכבות בקשירת הפרות בעולים וביניהם.

השינוע בתוך הזבל בעייתי ולכן החלטנו להאריך את הצינור מהאבוס לעטין הפרה.

אין ספק שהפתרון המוצע הוא לטווח קצר בלבד, יום-יומיים ולא הרבה יותר שכן, כך אי אפשר לחלוב את הפרות לזמן ארוך ובמיוחד ברפת גדולה. להפעלת 10 יחידות החליבה נדרשים מינימום 12 עובדים וחליבה של 100 פרות תארך כ-4 שעות"

ומה יהיה אם מכון חליבה שלם ייהרס?

"יש בארץ מכון חליבה על רמפה כמו שעשו בנווה אור ובגבעת חיים מאוחד, בעת ששיפצו את מכון הקרוסלה שלהם, ניתן להתקינו כמכון חליבה מלא עם קו חלב ורליזר, בתוך יומיים שלושה, החוליות מתחברות עם ברגים וריתוכים. הבעיה היא איך שומרים עליו לאורך זמן ומונעים גם גנבות והשחתה וכמובן גם איך מפעילים אותו בימים הראשונים להעלאת כל הפרות על הרמפה לחליבה והכול בזמן מלחמה"

איך עברת את המבצע האחרון?

"התפללתי שלא יקרה שום דבר כי זהו סיכון גדול של האנשים שבאים לסייע בחליבה, שעלולה להימשך על פני כל היממה והיא כשלעצמה, משימה מורכבת ביותר." ■

ההמלצה שלי...

מכון החליבה קורס החלופות העיקריות

יוסי מלול - משק הבקר

מכון החליבה הוא לב לבה של כל רפת - שלוש פעמים ביום מובילים את הפרות ומשחררים אותן מהלחץ הגדול של החלב בעטין. אחד החששות הגדולים של כל רפת במצב מלחמה הוא פגיעה ישירה במכון החליבה.

כאשר נופלות כ-30 פצצות מרגמה וקטיושות במשק בעוטף, יש סיכוי שאחד מהם יפגע ויהרוס את מכון החליבה. עד היום זה לא קרה ומזל שכן.

נכון שנגבש מגוון פתרונות שגם יתורגלו למצב שמכון חליבה שלם יוצא מכלל פעולה למשך כל תקופת החירום.

החליבה עם מכונות ניידות מיועדת לעדרים קטנים מאוד ולתקופה קצרה.

המגבלה העיקרית של הפתרון היא הצורך בגיוס כוח אדם גדול מאוד, כדי לבצע את החליבה וזאת דווקא, במקום ובזמן, שאנחנו שואפים למינימום אנשים שיסתובבו בסככות הלא מוגנות ויבצעו חליבה ארוכה עד מאוד.

כמה חלופות נוספות, שכולן מורכבות למדי, שראויות לדיון מקצועי ורחב בנושא:

1. מכון חליבה נייד - אפיקול או SCR יגישו הצעה למועצת החלב להכנת מתווה חירום של מכון חליבה נייד. החברות יחזיקו את המכלולים וידאגו להתקנתם ולהפעלתם ברפת הפגועה.
2. פינוי הנחלבות למספר רפתות - בהתאם לדרישות הווטרינריות, המקום הפנוי ושיקולים נוספים. יש בעיה גם באופן העמסת הפרות על המשאיות בזמן החירום.
3. ייבוש מלא או חלקי של הפרות - להקדים ייבוש של כל קבוצת ההרות נמוכות התנובה, ובמקרה חירום ממש יש לשקול גם ייבוש מלא של כל הנחלבות בעדר.

כך או אחרת, מצב מלחמה אינו "שמחה גדולה", ובמסגרת החירום שנגזר עלינו נצטרך לקבל החלטות קשות בתחומים רבים וכך גם בלב של הרפת - מכון החליבה. ■

